

Kasvun ja oppimisen lautakunta 10.06.2026 § 133

§ 133

Selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta ja lausunnon antaminen

Valmistelijat / lisätiedot:
Latva-Äijö Annika
Paavola Jussi
Nurmi Juha
Soinio Giedre
Stolt-Haglund Ida
Talmat Maarit
Loisa-Turunen Miia
Lehtonen Ulla
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta merkitsee tiedoksi selostusosan mukaiset selvitykset tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyihin kasvun ja oppimisen toimialaa koskeviin kannanottoihin ja antaa ne lausuntonaan vuoden 2025 arviointikertomuksesta.

Käsittely

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Merja Narvo-Akkolan estyneenä ollessa asian esitteli perusopetuksen johtaja Juha Nurmi.

Esittelijän selostusosaan tekemä lisäys on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Tarkastuslautakunta hyväksyi kokouksessaan 29.5.2026 § 52 vuoden 2025 arviointikertomuksen. Samalla tarkastuslautakunta velvoitti kaupunginhallitusta pyytämään lautakunnilta selvitykset ja kuvaukset toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tai on ryhdyttävä arviointikertomuksessa esitettyjen epäkohtien korjaamiseksi sekä toimittamaan ne valtuustolle ja tiedoksi tarkastuslautakunnalle osavuosikatsauksen käsittelyn yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa todetaan mm., että

1. Espoo-tarinan 2021–2025 ja vuoden 2025 tulostavoitteiden toteuttaminen

Tarkastuslautakunnan suositukset

1) Talousarviossa 2026 asetettujen tavoitteiden mittarit ja niiden tavoitearvot tulee määritellä selkeästi ja ottaa tulostavoitteiden raportoinnissa huomioon tarkastuslautakunnan aikaisemmin antamat suositukset.

2) Toimialojen tulee esittää valtuustolle selvitykset tilinpäätöksen ja tarkastuslautakunnan arvion mukaan toteutumatta jääneistä tulostavoitteista.

3) Tulostavoitteen toteutuman pohjalta oppilaitoksissa on välittömästi ja entistä tiukemmin puututtava kiusaamis-, häirintä-, syrjintä- ja väkivaltatapauksiin. (sivu 12)

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa alla kuhunkin kappaleeseen 1-3.

1) Talousarviossa 2026 asetettujen tavoitteiden mittarit ja niiden tavoitearvot tulee määritellä selkeästi ja ottaa tulostavoitteiden raportoinnissa huomioon tarkastuslautakunnan aikaisemmin antamat suositukset. (sivu 12)

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Tavoitteet ja niihin liittyvät mittarit määritellään siten, että ne kuvaavat mahdollisimman hyvin tavoitteen toteutumista. Mittareille asetetaan selkeät lähtö- ja tavoitearvot, jotta tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida johdonmukaisesti. Mittareista laaditaan lisäksi erillinen diasarja, jossa esitetään Taavi-raportointia kattavammin aikasarjoja ja vertailutietoa. Ohjeistukseen kirjataan myös, miten ja mistä mittaritieto kerätään, kuka vastaa tiedon tuottamisesta sekä millä aikavälillä tieto on saatavissa.

Tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti, ja raportoinnissa kuvataan selkeästi toteutuneet toimenpiteet, saavutetut tulokset sekä tarvittavat korjaavat toimenpiteet erityisesti poikkeamatilanteissa. Raportointia kehitetään siten, että se antaa aiempaa läpinäkyvämmän ja realistisemmän tilannekuvan tavoitteiden etenemisestä sekä huomioi tarkastuslautakunnan aikaisemmat suositukset.

2) Toimialojen tulee esittää valtuustolle selvitykset tilinpäätöksen ja tarkastuslautakunnan arvion mukaan toteutumatta jääneistä tulostavoitteista. (sivu 12)

Espoon oppimistulokset ja koulutustaso ovat Suomen kärkitasoa.

Tavoitteet 6.lk ja 9. lk arvosanojen osalta eivät tilinpäätöksen mukaan toteutuneet alkuperäisen mittarin mukaisesti.

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Tulostavoitteen toteutuminen pyritään varmistamaan opettajien osaamisen kehittämällä, erityisesti oppimisen tuen ja arviointiosaamisen osalta. Kouluille osoitettavassa opetuksen resurssissa huomioidaan opetuskielen ja oppimisen tuki sekä alueelliset erot. Lukutaidon kehittäminen on keskeisin kaupunkitasoinen kärkihanke, jota edistetään usealla eri toimenpiteellä.

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Ylioppilaskirjoitusten kaikkien kokeiden arvosanojen keskiarvo Espoossa oli korkeampi kuin valtakunnallinen keskiarvo, mutta valmistuneista ylioppilaista 49,5 prosentilla oli valtakunnallista keskiarvoa korkeampi kaikkien kokeiden keskiarvo tavoitteen ollessa 60 prosenttia. Syksyn ja kevään kirjoitusten profiilit ovat erilaisia. Syksyn tulokset ovat kuitenkin heikentyneet (vaikka

myös kevään tuloksissa on havaittavissa lievää laskua). Syksyn tulokset vaikuttavat näin koko vuoden tarkasteluun. Tilanteeseen on reagoitu.

Yo-tulokset suomenkielisissä lukioissa, kevät 2025

Valmistuneiden määrä suomenkielisissä lukioissa 1605 (kevät 2024: 1433)

Espoon suomenkielisten lukioiden keskiarvo: 4,7 (kevät 2024: 4,8)

Valtakunnallinen keskiarvo: 4,3 (kevät 2024: 4,3)

Mittari2: Tavoite toteutuu: (4,7>4,3).

Mittari1: Tavoite toteutuu: 64,5 % (kevät 2024: 65,5 %)

Yo-tulokset suomenkielisissä lukioissa, syksy 2025

Valmistuneiden määrä suomenkielisissä lukioissa 301 (syksy 2024: 314).

Espoon suomenkielisten lukioiden keskiarvo 4,2 (syksy 2024: 4,4).

Valtakunnallinen keskiarvo: 4,0 (syksy 2024: 4,1).

Mittari2: Tavoite toteutuu: (4,2>4,0).

Mittari1: Tavoite ei toteudu: 49,5 % (syksy 2024: 58,8 %)

Svenska bildningstjänster: Tulokset keväältä ja syksyiltä 2025

Espoon ruotsinkielisen lukion keskiarvo 4,33

Valtakunnallinen keskiarvo 4,23

Valmistuneista ylioppilaista 52,3 prosentilla oli valtakunnallista keskiarvoa korkeampi kaikkien kokeiden keskiarvo tavoitteen ollessa 60 prosenttia.

Monituottajamalli: Tilinpäätöksessä seuraavat tulostavoitteet olivat raportoitu toteutuneeksi, mutta tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan seuraavien tulostavoitteiden toteutumista ei voitu vuoden 2025 toteumatietojen perusteella kattavasti arvioida.

Palvelutuotanto kehittyy asukas- ja asiakaslähtöisesti ja kustannusvaikuttavasti monituottajamallia hyödyntäen.

Monituottajamallin hyödyntämistä eri palveluissa on kuvattu toimialoittain, mutta kustannusvaikuttavuuden toteutumisesta ei ole kattavasti raportoitu. Toimialojen raportoinnit ovat osin epäyhtenäisiä. Espoolaisten tyytyväisyys palveluihin on parantunut.

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Espoossa toimii kunnallisen varhaiskasvatuksen lisäksi yksityisiä päiväkoteja yksityisen hoidon tuella, palvelusetelitoimintana sekä ostopalveluna, joista osa on kilpailutettuja ja osa ns. nettobudjetoituja. Yksityisen hoidon tuki on osa varhaiskasvatuksen lainsäädännön edellyttämää toimintaa, jonka perhe voi halutessaan valita ja joka on kunnalle kunnan omaa toimintaa jonkin verran edullisempaa mutta asiakkaalle yleensä kunnallista varhaiskasvatusta kalliimpaa. Palveluseteli on kunnalle vapaaehtoinen tapa toteuttaa palvelua, ja se on tällä hetkellä kunnalle jonkin verran omaa tuotantoa edullisempi, mutta asiakkaalle usein kalliimpi palveluntuottajan määrittämän omavastuun vuoksi.

Kustannusvaikuttavuuden arviointia on kehitetty siten, että eri tuotantomuotojen kustannuksia ja vaikutuksia voidaan tarkastella aiempaa vertailukelpoisemmin. Varhaiskasvatuksessa kustannuksista laaditaan €/lapsi-laskelma, joka mahdollistaa vertailun eri tuotantomuotojen välillä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta kustannusten raportointi on ollut haasteellista yksiköiden vaihtelevien kirjaamiskäytäntöjen vuoksi, mikä on heikentänyt vertailtavuutta. Raportoinnin yhtenäistämistarpeita on tunnistettu, ja niiden osalta selvitetään keinoja parantaa kustannustietojen vertailukelpoisuutta ilman kohtuutonta lisätyötä yksiköille.

3) Tulostavoitteen toteutumana pohjalta oppilaitoksissa on välittömästi ja entistä tiukemmin puututtava kiusaamis-, häirintä-, syrjintä- ja väkivaltatapauksiin. (sivu 12)

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Lukuvuoden alussa kaikissa oppilaitoksissa käsitellään yhdessä yhteinen toimintamalli "Yhdessä vahvaksi yhteisöksi - ei kiusaamiselle". Samalla muistutetaan, että yksikkökohtaisissa puuttumisen portaissa tulee ennalta ehkäisyn ja varhaisen puuttumisen lisäksi pohtia toimenpiteitä selvitettyjen tilanteiden seurantaan. Henkilöstön osaamista lisätään yhteistyössä KO:n kanssa.

4. Kasvun ja oppimisen toimialan palvelujen arvioinnit

4.1 Varhaiskasvatuspalvelujen laatu, palveluverkko ja henkilöstön saatavuus

Tarkastuslautakunnan suositus

Palveluverkon kapasiteetin vahvistamiseksi varhaiskasvatuksen tulee osaltaan edistää yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen osuuden nostamista valtuuston tavoitteen mukaisesti. (sivu 53)

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on vuoden 2025 ja kevään 2026 aikana panostettu yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen osuuden nostamiseen valtuuston tavoitteen mukaisesti.

Kaupunginhallitukselle esiteltiin marraskuussa 2025 vertailulaskelmia, joissa kaupungin oman päiväkotinvestoinnin ja varhaiskasvatuksen palvelutuotannon kustannuksia on verrattu palveluseteliin.

Yhteistyötä ja vuoropuhelua yksityisten palveluntuottajien kanssa ylläpidetään, ja palveluntuottajia tavataan säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Laatu työn kehittäminen yhteistyössä kunnallisen varhaiskasvatuksen kanssa on käynnistymässä kaupunki- ja aluetasolla. Yksikkötasolla yhteistyön rakenteina ovat säännölliset ohjauksen käynnit sekä muu ohjaus ja neuvonta.

Palvelusetelin arvoa, omavastuuosuutta ja alle 3-vuotiaiden kertoimia on alettu valmistella, ja lautakunnalle on esitelty eri vaihtoehtoja kehittämiselle. Asia viedään päätettäväksi lautakuntaan syksyllä 2026.

Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa tilanne on haastavampi yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden kasvattamisen osalta. Palveluntuottajia on vähän, ja alan henkilöstötilanne vähentää tarjontaa entisestään. Ruotsinkieliset sivistyspalvelut tekevät yhteistyötä mahdollisten palveluntuottajien kanssa ja avustaa mahdollisuuksien mukaan sopivien tilojen löytämisessä.

Toimialalla on myös selvitetty yksityiselle varhaiskasvatukselle soveltuvia tontteja, jotta niitä voidaan tarjota kilpailutuksen kautta yksityisille palveluntuottajille. Varhaiskasvatuksen palveluverkkoa tarkastellaan kokonaisuutena, jossa yksityiset päiväkodit täydentävät kunnallista palveluverkkoa. Yksityiset palvelut ovat osa palveluverkon kehittämissuunnitelmaa, ja niitä pyritään lisäämään erityisesti suuren kysynnän alueilla.

Tulostavoite lasten osallistumisesta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen toteutui osittain (s51-52)

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Varhaiskasvatuksen osallistumisaste oli vuonna 2025 Espoossa 84,3 % (84,6 % vuonna 2024). Heikko taloudellinen tilanne on todennäköisesti heijastunut

osallistumisasteen loivaan laskuun. Osallistumisaste on laskenut vieraskielisten lasten osalta, kun taas kotimaisten kielten lasten osallistumisaste on noussut edellisestä vuodesta.

4.2 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki perusopetuksessa

Tarkastuslautakunnan suositukset

Perusopetuksen tulee varmistaa, että resurssit vastaavat inklusion tarpeita ja ne jakautuvat kouluille tasapuolisesti tarvetta vastaavasti.

Perusopetuksen tulee varmistaa, että oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus ei tuo oppilaiden kouluarkeen tarpeettomia muutoksia eikä heikennyksiä. (sivu 57)

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Perusopetuslaki muuttui 1.8.2025. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus vaikuttaa opetuksen järjestämiseen opetussuunnitelman perusteiden muutosten myötä, mutta muutosten oppilaskohtaiset vaikutukset pyritään minimoimaan. Suomenkielisen perusopetuksen resurssien jaossa huomioidaan mm. oppilaaksiottoalueiden erityispiirteet, esimerkiksi siten, että alueen sosioekonominen kerroin vaikuttaa koulun resursseihin. Ruotsinkielisessä perusopetuksessa käydään koulukohtaisia talousarviokeskusteluja, joiden pohjalta jaetaan tarveharkintaista resurssia tasamaan koulujen erilaisia tarpeita.

4.3 Perusopetukseen valmistava opetus

Tarkastuslautakunnan suositukset

Perusopetuksen tulee vahvistaa suomenkielisen inklusiivisen valmistavan opetuksen rakenteellisten ja pedagogisten ratkaisujen toimivuutta.

Perusopetuksen tulee avata huolellisesti huoltajille, mitä koulujärjestelmä heiltä odottaa ja miten lasta tuetaan koulunkäynnissä. (sivu 61)

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Suomenkielisessä perusopetuksessa toteutetaan valmistavaa opetusta sekä inklusiivisesti että ryhmämuotoisesti. 1.–2.-luokkien valmistava opetus on järjestetty inklusiivisesti kaikissa Espoon kouluissa. Tämän lisäksi inklusiivista valmistavaa opetusta 3.–6.-luokkalaisille toteutetaan kokeiluperiaatteella 24 koulussa. Yläkouluissa valmistava opetus järjestetään ryhmämuotoisesti alueellisissa ryhmissä.

Koulujen osaamista kehitetään ja tuetaan hallinnon ja kehittäjäopettajaverkoston järjestämissä koulutuksissa. Pedagogista neuvontaa ja ohjausta tarjotaan säännöllisesti. Lisäksi tarjotaan alustoja koulujen yhteistyölle, verkostoitumiselle sekä hyvien käytänteiden jakamiselle.

Huoltajien ja koulujen välistä yhteistyötä tuetaan mm. kulttuuriohjauksen avulla. Valmistavan opetuksen järjestämistä kehitetään huoltajia ja henkilöstöä kuullen (esim. huoltajakyselyt eri kielillä).

Ruotsinkielisessä opetuksessa ei ole erillisiä valmistavan opetuksen luokkia, vaan kaikki valmistava opetus järjestetään inklusiivisesti.

Suomalaista koulujärjestelmää ja huoltajien roolia siinä avataan huoltajille heidän yksilölliset tarpeensa huomioiden.

4.4 Perusopetuksen iltapäivätoiminta ja -hoito

Tarkastuslautakunnan suositukset

Perusopetuksen tulee vahvistaa koulun ja iltapäivätoiminnan yksityisten palveluntuottajien välistä yhteistyötä luomalla yhtenäiset toimintamallit tiedonvälitykseen ja kommunikointiin.

Perusopetuksen tulee osaltaan edesauttaa aamu-, iltapäivä- ja loma-ajan hoidon kaupungin ja hyvinvointialueen välisen näkemyseron ratkaisemista. (sivu 65)

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa: Perusopetuksessa kiinnitetään huomiota koulun ja iltapäivätoiminnan palveluntuottajan välisen yhteistyön sujumuuden parantamiseen, erityisesti tiedonvälitykseen ja kommunikointiin alaluokkien opettajien ja iltapäivätoiminnan ohjaajien välillä.

5.5.2026 tilanteen mukaan suomenkielinen perusopetus on sopinut suullisesti Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa, että kehitysvammaisten ja syvästi autististen lasten aamu-, iltapäivä- ja loma-ajan hoito toteutetaan lukuvuonna 2026–2027 kuten aiemminkin. Lukuvuoden 2026–2027 aikana neuvotellaan yhteistyössä jatkoa koskeva sopimus.

Vaativaa erityistä tukea tarvitsevat ruotsinkieliset oppilaat saavat opetuksensa Helsingissä Zacharias Topeliuskolan -koulussa alueellisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on Helsingin kaupungin kanssa suora sopimus oppilaiden aamu-, iltapäivä- ja loma-ajan hoidosta.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Espoon kaupungin arviointikertomus 2025

Tiedoksi